

УДК 378.091

О.А. Зубчик, канд. філос. наук, доц.
КНУТШ, Київ

ЯКІСНА ВИЩА ОСВІТА: ФОРМУВАННЯ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ ТА ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ДЕРЖАВИ

Низка факторів і умов впливають на конкурентоспроможність держави. Проте гарантією високої конкурентоспроможності та сталого розвитку (економіки, держави і навіть галузей та підприємств) є людський капітал, а не тільки природні ресурси або виробництва. В основі всіх цих компонентів є система вищої освіти. Таким чином, вища освіта дає три основних можливості для людини – бути особистістю, успішним у житті, конкурентоспроможним на ринку праці і бути в змозі зробити усвідомлений громадянський вибір. Як ця мета досягається за рахунок українських вищих навчальних закладів? Україна у порівнянні з Європою програє, втрачає конкуренцію на світовому ринку вищої освіти. Автор з'ясував причини – низька якість знань, соціальна мобільність і слабка інтеграція, неефективна політика у сфері освіти. Новий закон про вищу освіту покликаний вирішити ці проблеми.

Ключові слова: якість вищої освіти, університет, людський капітал, конкурентоспроможність держави.

Постановка проблеми. Сьогодні зрозуміло, що на конкурентоспроможність держави впливає низка чинників, факторів та умов. Зокрема, це природно-кліматичні умови (географічне розташування, наявність природних копалин) та економічне становище країни (масштаб, досвід, економічний потенціал, рівень державного регулювання економіки, ВВП на душу населення, розвиток інфраструктури, розмір державного зовнішнього та внутрішнього боргу, рівень економічної злочинності). Досить важливою є і політична ситуація – політична стабільність, досконалість законодавства, зовнішня стратегія, спроможність захисту інтересів громадян.

Проте все більш переконливою є гарантія високої конкурентності та сталого розвитку суспільства (економік, держав і навіть самих суспільств) не стільки завдяки природним ресурсам чи виробництвам, скільки завдяки людському капіталу. Тут важливими є чисельність населення, його віковий склад, динаміка міграції, освітній та професійний рівень, інтелектуально-інноваційні заходи, зайнятість у системах освіти і науки, охорони здоров'я, потенціал людського розвитку, питома вага інноваційно-активних підприємств, рівень якості інституцій, розвиток науково-технічної сфери, збалансованість технічної та економічної сторін інновацій, рівень розвитку інноваційної інфраструктури. Основою усіх цих складових є система вищої освіти країни. Яка ж роль вищої освіти як основи формування людського капіталу та підвищення конкурентоспроможності української держави?

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В Україні відсутні комплексні праці, предметом яких був би власне аналіз освітньої складової забезпечення конкурентоспроможності сучасної України. Отже, метою нашої дослідження є з'ясування ролі вищої освіти як основи формування людського капіталу та підвищення конкурентоспроможності держави. **Об'єктом** дослідження є людський капітал. **Предметом** – вища освіта як основа людського капіталу. **Основні методи дослідження:** системний, структурно-функціональний, синергетичний, компаративістський, факторний і прогностичний. Ця стаття є першим кроком проекту системного дослідження ролі моделей вищої освіти у конкурентоспроможності суспільств, які планується здійснити упродовж наступних двох років.

Виклад основного матеріалу. У міжнародних рейтингах конкурентоспроможності Україну зараховують до країн, що розвиваються, тобто характеризуються підвищеною політичною і економічною нестабільністю, несприятливим інвестиційним кліматом і надзвичайно високими ризиками господарської діяльності. За щорічними даними звіту Всесвітнього Економічного Форуму, Україна погіршує свої результати, демонструючи за такими показниками, як "Інститути", "Макроекономічна стабільність", "Розвиненість фінансового ринку", "Ефек-

тивність товарних ринків", що вона значно поступається країнам з розвинутою економікою (найгірші результати за трьома з чотирьох базових складових конкурентоспроможності, з них найбільше відставання спостерігається за компонентами "якість державних і приватних установ" і "макроекономічна стабільність") [9].

За індексом людського розвитку, за розрахунками НАН України, наша держава щороку посідає 85-90 місця, а за даними ООН – понад 100 місце [8]. У розвинених країнах професійна компетентність цінується більше, ніж в Україні, тобто відбувається недооцінка однієї з головних характеристик конкурентоспроможності працівника. Серед чинників, які перешкоджають конкурентоспроможності, є незатребуваність творчої людини, пасивність і байдужість людей. Крім того, виділяють "базові фактори конкурентоспроможності", які визначаються через такі показники, як освіта, професійна підготовка, фізичний стан, мотивацію до праці тощо. Розглядають зазначені фактори як функцію інвестицій (видатків) у соціальну інфраструктуру: освіту, охорону здоров'я, професійну освіту, соціальне забезпечення, сферу культури, рекреаційну сферу.

Таким чином, конкурентоспроможність держави – це системна категорія, обумовлена економічними, соціальними і політичними чинниками, що забезпечують стабільне становище країни або її продукції на внутрішньому та зовнішньому ринках. Із розвитком виробництва і під впливом технічного прогресу конкурентоспроможність визначається чинниками вищого рівня – інфраструктурою країни, її науковим потенціалом, рівнем освіченості населення, людським капіталом.

На питання "Що таке людський капітал?" можна відповісти принаймні з двох поглядів – окремого громадянина і держави. Для громадянина, наприклад, людський капітал – це поточна вартість всіх майбутніх заробітних плат. Для індивідуального інвестора людський капітал, як знання, – найкращий захист від інфляції.

З якісними актуальними знаннями та затребуваною професійною ви завжди будете мати шанс на працевлаштування та справедливу заробітну плату. Якісний людський капітал створює для національної економіки конкурентні переваги. Це і ноу-хау, інновації, специфічні знання, це й особливі професійні компетенції трудового ресурсу. Дві третини національного багатства сучасної економіки припадає на людський капітал, який формується у вищій освіті. 56% ВВП виробляють фахівці із вищою освітою.

У країнах, що розвиваються, людський капітал – це найбільш недооцінений актив. Отже, і в першому і в другому варіанті рівень освіти, як якісні специфічні знання та рівень професійної підготовки, які є серцевиною людського капіталу, – це один із головних факторів не лише покращення свого фінансового становища, але

підвищення продуктивності економіки держави й забезпечення благами суспільства.

Якщо йдеться про роль вищої освіти, ми повинні говорити про розуміння значення та призначення вищого навчального закладу (університету та академії) з погляду держави у контексті державного управління конкурентністю людського капіталу. Серед визначень та призначень вищої освіти, в окресленому вище контексті, варто зупинитись на тому, в якому наголошується, що вища освіта виводить людину на індивідуальну життєву траєкторію.

Отже, вища освіта дає людині три основні можливості – бути розвиненою особистістю, успішною в житті, бути конкурентоздатною на ринку праці і бути здатною до свідомого громадянського вибору. Якщо людині будуть забезпечені ці три можливості, таку вищу освіту можна назвати якісною.

Яку ж цих трьох можливостей хто забезпечує? У цьому випадку слід переформулювати питання – як вищі навчальні заклади забезпечують ці три можливості? Відповідь стає більш очевидною з тези про місію вищого навчального закладу, яка має такі складові: навчання, дослідження, взаємодія між освітою, наукою, бізнесом, місцевими громадами та іншими спільнотами. Коли три місії поєднуються, вища освіта виконує ту мету, яку перед нею ставлять сучасні суспільства, – мету формування інноваційної економіки, а самі університети та академії перетворюються на майданчики, які генерують нові знання, ідеї, технології, стратегії розвитку.

Наскільки досягають цієї мети українські вищі навчальні заклади? За роки незалежності жоден з українських вишів не ввійшов у ТОП-500 найпопулярніших рейтингів кращих світових університетів. Лише 30% випускників українських вищих навчальних закладів, які навчалися за державним замовленням, влаштовуються протягом року після отримання дипломів. Біля 7% одразу після закінчення навчання звертаються до служби зайнятості з проханнями стати на біржу праці.

Через невідповідність підготовки фахівців потребам ринку праці та низьку якість підготовки за оцінками українських роботодавців щорічно витрачається більше мільярда гривень на перенавчання спеціалістів і доведення їх до вимог, необхідних для виробництва.

Усе зазначене вище свідчить про те, що якість вищої освіти не задовольняє ні випускників вищих навчальних закладів, ні ринок праці. Вища освіта не відповідає ні запитам громадянина, ні потребам держави, насамперед її економіки, ні потребам ринку праці.

Важливо, що не забезпечує вона конкурентоздатності нашої країни у європейському просторі. Щорічні результати індексу людського капіталу у контексті 122 країн свідчать, що Україна за показниками загального індексу на 63 місці, освіти – на 45; здоров'я і доброго самопочуття – на 55; чисельністю та зайнятістю – на 67; сприятливим середовищем – на 96.

Згідно зі звітом про глобальну конкурентоспроможність за 2013 рік, Україна серед 148 держав погіршила свої показники, за показником "вища освіта і практика" посіла 43-є місце (проти 37-ого у 2012 р.), 69 місце (проти 64-ого у 2012 р.) – за якістю наукових досліджень, 100 (проти 58-ого у 2012 р.) – за показником "здатність до інновацій".

У звіті Європейської Комісії Україна виявилася аутсайдером, посівши 47-е місце з 47-и і отримавши 2,2 бали з 5-и можливих за впровадження Болонського процесу. А саме він є сьогодні дівим інструментом для України, для української вищої освіти. Чому? Тому що Болонський процес – це мобільність студентів і викладачів, спільна система ступенів, соціальний вимір (до-

ступність освіти), навчання протягом життя, єдина кредитно-трансфертна система, незалежне оцінювання якості, "Європа" знань.

Виникає запитання, як виглядає Україна у порівнянні з Європою у цьому зв'язку? На перший погляд, добре. Але... За показником охоплення вищою освітою Україна входить у першу десятку країн світу. Маємо більше вишів на душу населення, ніж, наприклад, Великобританія чи Франція; з них 325 виші мають 3-4 рівень акредитації. Разом з 1-2 рівнем акредитації – їх усього понад 800.

Тепер щодо бюджету. Україна витрачає на вищу освіту більшу частку загального бюджету освіти – 31% у порівнянні з 25% в середньому по ЄС. Та, на жаль, кількість вишів не конвертується в якість освіти. А сама вища освіта не корелює з конкурентністю людського капіталу. Хоч ми на десятому місці у світі за охопленням вищою освітою, але на 47-ій позиції – за її станом. Очевидно, що Україна "перевиробляє" фахівців із вищою освітою. Співвідношення випускників з вищою освітою та випускників з професійно-технічною освітою в Україні становить 70 на 30. А ринок потребує зворотної пропорції. Це підтверджує і європейський досвід. Наприклад, у країнах Північної Європи ця пропорція складає 60 на 40 на користь спеціалістів з професійною освітою.

Причина – мале державне фінансування? Майже половина коштів, які витрачаються на вищу освіту, походить з позадержавних джерел. У країнах ЄС на позабюджетні джерела припадає лише 3%. Українська держава перекладає кошти вищої освіти на батьків. Так досить високі показники фінансування в абсолютних цифрах перетворюються на мізерні.

Країни ЄС в середньому виділяють 1,3% ВВП на вищу освіту з державного бюджету. В Україні у 2013 році цей показник був на рівні 2,3 % ВВП. Однак в абсолютних цифрах держава на навчання одного студента в Україні виділяє неспівмірні з європейськими кошти.

Причина – низька якість знань? Не дивлячись на наявність окремих прогресивних наукових шкіл та університетських лабораторій, українські виші не виробляють настільки, наскільки потрібно сьогодні нових знань, бо на це немає коштів. У вищій школі працюють 80 % кандидатів і 90 % докторів наук, наявних у країні, натомість фінансування наукової та науково-технічної діяльності переважно спрямовується в інші інституції. У результаті за обсягами фінансування цієї діяльності (6,3 %) сектор вищої освіти поступається іншим – академічному і підприємницькому.

Причина – низька мобільність у вищій освіті та слабка інтеграція? Українські виші не виконують функцію інтеграції з громадою та ринком праці. Сумною ілюстрацією цього є те, що тільки 30% випускників українських вишів знаходять роботу протягом року після закінчення навчання. У розвинених країнах цей показник складає 60-90%. Нерідко іноземці з українськими дипломами не можуть підтвердити отриману кваліфікацію на батьківщині, а відповідно, знайти роботу. У нас вчиться порівняно мало студентів з-за кордону. Причому серед цих 3% студенти з розвинених країн Заходу складають всього 3%.

Причина – неефективна освітня політика держави? Україна програє конкуренцію на світовому ринку вищої освіти. Причини низької якості вищої освіти – в архаїчній системі управління. Зміни у системі управління освітою не призвели до зростання ефективності управління, збільшення доступності, покращення якості.

У більшості розвинених країн, зокрема Західної Європи, значну частку цих видатків бере на себе держава. Звідси випливає, що цей підхід до фінансування соціальної сфери як непродуктивної є неправильним, оскільки

ки її занепад негайно відбивається на якості робочої сили та падінні продуктивності праці, наслідком чого є зниження ефективності функціонування економіки. Сучасна конкурентоспроможна економіка неможлива без такого фактора, як висококваліфікована, гнучка та мобільна робоча сила, яка в змозі виконувати будь-які виробничі та творчі завдання.

Руйнування соціальної інфраструктури призводить до зниження конкурентоспроможності індивідів цієї країни, відпливу молодих кадрів, а зрештою – до зниження конкурентоспроможності на всіх рівнях економіки. Трансформація соціально-економічних відносин, що відбувається в Україні, обумовила необхідність переосмислення та обґрунтування пріоритетів регіонального розвитку та формування у зв'язку з цим механізмів управління, адекватним складним соціально-економічним та політичним процесам.

Незважаючи на значні втрати ресурсів, наукового технологічного та кадрового потенціалу і часу, Україна ще має перспективи у досягненні міжнародної конкурентоспроможності національної економіки за умови реалізації власної стратегії. Державна політика у створенні конкурентних переваг має зосереджувати зусилля, насамперед, на тих напрямках, де роль держави незамінна: на розвитку освіти, науки, загальної інфраструктури, створення нормативно-правового поля конкуренції. Проводячи активну соціально-економічну політику, інструментом якої є добросовісна конкуренція, можна досягти бажаного узгодження інтересів держави і суб'єктів господарювання.

Висновки. Отже, з позиції держави слід зрозуміти, що конкурентна вища освіта – це конкурентне суспільство. А конкурентне суспільство – це не "соціальне зло", як вважали соціалісти, зокрема Р. Оуен, який вважав, що з правильним соціальним устроєм суспільства можна подолати конкуренцію і зробити радісним існування будь-якого індивіда. Свобода конкуренції – це не "пустий звук", як вважав Дж. С. Мілль. Ще К. Маркс, критикуючи конкурентну боротьбу, визнав, що конкуренція змушує замінювати старі засоби праці ще до їх "природної смерті" новими засобами. Сьогодні критерії та пріоритети конкурентоспроможності держав – це найважливіші орієнтири їхнього розвитку.

Досить суттєвим критерієм є якість та ефективність системи вищої освіти. Тому, слід розвивати зовнішнє незалежне оцінювання абітурієнтів та випускників, інвестувати в студента та викладача, децентралізувати системи управління і впроваджувати реальну академічну та фінансову автономію, розвивати науку у вищих навчальних закладах. Тим паче, що в умовах інтеграції України в європейський та світовий економічний і політичний простір економіка та суспільство стають все більш відкритими. Це суттєво збільшує ризики і загрози в контексті соціально-економічного і суспільно-політичного розвитку країни. Зростає конкуренція за економічний, політичний, життєвий простір. А зважаючи на макропоказники, стан ринкових і структурних реформ, рівень політичної стабільності та інші ризики, Україна сьогодні є малопривабливою для стратегічних інвесторів.

За таких умов важливого значення набуває саме освітньо-наукова складова конкурентоспроможності України. Але вища освіта в Україні завжди була сферою політичних інтересів. Закон, що діяв у сфері вищої освіти до недавнього, має багато недоліків. Сьогодні в пакеті реформ в Україні серед іншого – реформа системи освіти. Децентралізація управління освітою, залучення усіх учасників освітнього процесу до участі у виробленні освітньої політики, прийняття рішень. Готуються у новій

редакції базовий закон про освіту, закон про науку, прийнято закон про вищу освіту.

З орієнтиром на європейські стандарти якості освіти у новій редакції прийнято Закон України "Про вищу освіту". У ньому закладені такі основні ідеї, на яких ґрунтується європейська реформа освіти – монополізація управління освітою, автономія університету і академічна свобода викладача і студента, незалежна оцінка якості вищої освіти, залучення роботодавців до вироблення змісту освіти, розвиток науки в університетах, інтеграція у європейський освітній простір.

Будуть також й інституційні зміни. Регуляторні функції передаються від Міністерства освіти і науки до колегіального органу – Національного агентства забезпечення якості вищої освіти. Поряд з цим створюється мережа незалежних установ оцінювання та забезпечення якості вищої освіти. Наукові ступені будуть присуджуватися спеціалізованими вченими радами університетів. Університети зможуть самостійно визнавати дипломи викладачів з-за кордону, яких беруть на роботу, і студентів – на навчання.

Крім того, університети отримали право розміщувати кошти, зароблені від освітньої та наукової діяльності, на рахунках у державних банках. Закон створює всі можливості для творчості і наукової діяльності викладачів і студентів. Для цього з 900 до 600 годин на рік буде скорочено аудиторне навантаження на викладачів університетів. Це дозволить викладачам займатися не лише веденням лекцій, але й науковими дослідженнями. Навчальне навантаження зменшується і для студентів – з 36 до 30 годин на тиждень, що дозволить більше часу присвячувати самостійній роботі.

Закон передбачає суттєве посилення ролі роботодавців в управлінні вищими навчальними закладами, формуванні стандартів вищої освіти, оцінці результатів навчання. Суттєво розширено права студентського самоврядування. Остаточо вноrmовується статус зовнішнього незалежного оцінювання.

Законом запроваджуються три цикли вищої освіти: бакалавр, магістр, доктор філософії.

Академічна, кадрова, фінансова автономія дозволить створити в університетах простір для свободи думки і творчості. На ринку вищої освіти буде створено конкурентне середовище, що змусить університети постійно працювати над підвищенням якості навчання.

Україна остаточно обрала європейський шлях розвитку. Щоб стати конкурентоспроможними поряд з найбільш розвиненими державами, маємо стимулювати розвиток людського капіталу – найціннішого ресурсу країни у сучасному світі.

Список використаних джерел

1. Войтенко Г.О., Войтенко В.П., Теліс Л.О. Проблеми та шляхи реформування вищої освіти в Україні [Електронний документ] – Режим доступу: http://fd.snu.edu.ua/info/files_articles/collecion_14/article27.pdf – Назва з екрану.
2. Гриневич Лілія. Дві моделі вищої освіти – два шляхи розвитку країни / Лілія Гриневич. – Голос України, 24 лютого 2014 р.
3. Гриневич Лілія. План монополізації освіти і науки // Підпреса. Освітній портал. – Режим доступу: <http://pedpresa.com.ua/blog/86392-iliya-grinevych-skiala-plan-demonopolizatsiji-osvity-i-nauky.html>. – Назва з екрану.
4. Закон України "Про вищу освіту" (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, N 20, ст.134). [Електронний документ]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2984-14>. – Назва з екрану.
5. Згуровський Михайло. Реформа вищої освіти – необхідний чинник суспільних перетворень / М. Згуровський. – Дзеркало тижня. 23 січня 2012 року. – Режим доступу: http://gazeta.zn.ua/SOCIETY/reforma_vischoyi_osviti_neobidniy_chinnik_susplilnih_peretvoren.html – Назва з екрану.
6. Проект Закону про вищу освіту №1187-2 від 21.01.2013 [Електронний документ]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=45512 – Назва з екрану.
7. Якісна вища освіта: роль партнерств. Щорічна доповідь / Зічченко А., Саприкіна М., Янковська О., Вінніков О. – Проект USAID

"Доступ до правосуддя та правової обізнаності "Правова країна"). Як і на вища освіта: роль партнерств. – К.: 2013 – 20 с.

8. Human Development Report 2013 [Електронний документ]. – Режим доступу: <http://hdr.undp.org/en/2013-report>. – Назва з екрану.

9. The Global Competitiveness Index The Global Competitiveness Report 2013 – 2014 [Електронний документ]. – Режим доступу: <http://www.weforum.org/reports/global-competitiveness-report-2013-2014>. – Назва з екрану.

Надійшла до редколегії 13.08.14

О.А. Зубчик, канд. филос. наук, доц.
КНУТШ, Київ

КАЧЕСТВЕННОЕ ВЫСШЕЕ ОБРАЗОВАНИЕ: ФОРМИРОВАНИЕ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО КАПИТАЛА И ПОВЫШЕНИЕ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ГОСУДАРСТВА

Ряд факторов и условий влияют на конкурентоспособность государства. Однако, гарантией высокой конкурентоспособности и устойчивого развития (экономики, государства и даже отраслей и предприятий) является человеческий капитал, а не только природные ресурсы или производства. В основе всех этих компонентов – система высшего образования. Таким образом, высшее образование дает три основных возможности для человека – быть личностью, успешным в жизни, конкурентоспособным на рынке труда и быть в состоянии сделать осознанный гражданский выбор. Как эта цель достигается за счет украинских высших учебных заведений? Украина по сравнению с Европой проигрывает, теряет конкуренцию на мировом рынке высшего образования. Автор выяснил причины – низкое качество знаний, социальная мобильность и слабая интеграция, неэффективная политика в сфере образования. Новый закон о высшем образовании призван решить эти проблемы.

Ключевые слова: качество высшего образования, университет, человеческий капитал, конкурентоспособность государства.

O. A. Zubchuk, candidate of philosophical sciences, associate professor
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv

QUALIFIED HIGHER EDUCATION: THE FORMATION OF HUMAN CAPITAL AND INCREASE OF COMPETITIVENESS OF STATE

Today it is clear that a number of factors and conditions are affecting the competitiveness of the state. However, the more convincing is the guarantee of high competitiveness and sustainable development (of economics, states and even the societies) that depends on human capital rather than on natural resources or production. The basis of all these components is the system of higher education in the country. Therefore, the higher education gives three main opportunities to an individual – to be a personality, successful in life, competitive on the labor market and to be able to make a conscious civil choice. How is this goal achieved by the Ukrainian institutions of higher education? The image of Ukraine comparing to Europe is very controversial. Ukraine loses the competition in the global market of higher education. What is the reason? Can a low quality of knowledge be considered as a reason? Can the low social mobility and weak integration be considered as a reason? Can the ineffective policy in education be considered as a reason?

Keywords: Quality of higher education, University, Human capital, Competitiveness of state.

УДК 342.51:35.078.3(470+571)

Є.В. Коломієць, асп.
КНУТШ, Київ

АНАЛІЗ РОСІЙСЬКОГО ДОСВІДУ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЦЕНТРАЛЬНИХ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

У цій статті проаналізовано систему організації інформаційно-аналітичного забезпечення центральних органів виконавчої влади у Російській Федерації, виявлені недоліки та переваги, розглянуто перспективи подальшого її розвитку.

Ключові слова: органи державної влади, державне управління, інформатизація, інформаційно-аналітична система, інформаційно-аналітична служба, електронний уряд.

Під час проведення інформатизації державного управління, з яким пов'язаний і процес розвитку інформаційно-аналітичного забезпечення влади, основну увагу приділяють вивченню та аналізу досвіду передових у цій сфері країн, таких як США або країни Європейського союзу. Але нечасто звертається увага на можливість використання досвіду сусідніх держав. У цій статті досліджено досвід формування інформаційно-аналітичного апарату для центральних органів влади на прикладі Російської Федерації.

Необхідність вивчення російського досвіду зумовлена трьома причинами:

- РФ, як і Україна, отримала матеріально-технічну, теоретичну та нормативно-правову базу діяльності інформаційно-аналітичних служб, яка дісталася у спадок від СРСР;

- РФ практично одночасно з Україною розпочала процес інформатизації суспільства загалом та державної влади зокрема.

Але у рейтингу з електронного врядування за 2012 рік, який формує департамент з соціальних та економічних питань ООН, Російська Федерація займає 27 місце, тоді як Україна тільки 68.

Мета. Необхідно дослідити шляхи розвитку цього напрямку державноуправлінської діяльності в Росії для того, щоб з'ясувати, яким чином в цій сфері вирішуються проблеми аналогічні тим, з якими має справу українська влада.

Обговорення проблеми. Значний внесок у дослідження проблематики інформаційно-аналітичного забезпечення державного управління зробили І.А. Василенко, В.М. Горохова, В.В. Дьякова, А. Істоміна, В.С. Комаровский, Н.В. Моїсеєнко, І.А. Степнова, О.П. Тавокина, О.Б. Шестопал, А.В. Шевченко, П.Ф. Іванов, О.П. Ільїна, Г.В. Атаманчук та інші

Ґрунтовний вклад у дослідження сутності інформатизації та управлінської інформації внесли А.Д. Еляков, В.Н. Костюк, П.А. Старссман, та інші.

Вклад основного матеріалу. Інформаційно-аналітичне забезпечення органів державної влади здійснюється на основі створеної Федеральної Служби Охорони Росії (ФСО РФ – саме на неї покладено інформаційно-технологічне та інформаційно-аналітичне забезпечення державних органів, технічне обслуговування та програмний супровід інформаційно-телекомунікаційних систем і ситуаційних центрів, а також інформаційне забезпечення управління державою у воєнний